

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 47/99

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí dňa 9. júna 1999, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jána Drgonca a sudcov JUDr. Anny Danielčákovej a JUDr. Júliusa Černáka, vo veci navrhovateľky [REDACTED], bytom [REDACTED], zastúpenej JUDr. Miroslavom Stopkom, advokátom v Čadci, vo veci porušenia základných práv a slobôd Okresným súdom v Čadci v konaní pod sp. zn. 7 C 279/98 takto

r o z h o d o l :

Okresný súd v Čadci v konaní pod sp. zn. 7 C 279/98 p o r u š i l ústavné právo [REDACTED] zaručené čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľka [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľka“) podala dňa 14. apríla 1999 na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podnet na začatie konania pre porušenie základných práv a slobôd zaručených čl. 48 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom v Čadci v konaní pod sp. zn. 7 C 279/98. Porušenie citovaného článku ústavy vidí v tom, že vec, v ktorej koná Okresný súd v Čadci sp. zn. 7 C 279/98, a v ktorej vystupuje ako účastníčka konania, bola bezdôvodne odňatá zákonnému sudcovi. O odňatí veci zákonnému sudcovi a pridelení inému nebolo vydané rozhodnutie. Dňa 25. marca 1998 bol podaný na Okresný súd v Čadci návrh o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Vec bola pridelená sudcovi JUDr. Kičurovi. Vzhľadom na to, že 15. apríla 1998 JUDr. Kičura odišiel pracovať v rámci stáže na Krajský súd v Žiline, vec bola v zmysle § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku pre súdy pridelená 21. mája 1998 sudcovi JUDr. Mart'ákovi. Dňa 27. júla 1998 právna zástupkyňa navrhovateľov [REDAKOVANÉ] a spol. JUDr. Hozáková namietala zaujatosť sudcu a požiadala o pridelenie veci inému sudcovi. Dňa 31. júla 1998 bola vec pridelená JUDr. Paulerovej, a to bez akéhokoľvek rozhodnutia a odôvodnenia. Jej táto zmena nebola oznámená a o zmene sa dozvedela až z predvolania na súdne pojednávanie, ktoré sa malo uskutočniť 3. novembra 1998. Tvrdenia právnej zástupkyne navrhovateľov o zaujatosti sudcu boli neopodstatnené a účelové. JUDr. Mart'ák nemal výhrady, aby vec prejednal. Vo veci sa necítil byť zaujatý, čo oznámil aj predsedovi okresného súdu, no napriek tomu mu bola vec odňatá a pridelená inému sudcovi.

Podľa § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku o tom, či je sudca vylúčený, rozhodne nadriadený súd v senáte. Ak bolo rozhodnuté, že sudca je vylúčený, predseda súdu určí namiesto neho iného sudcu alebo prikáže vec inému senátu. Robí tak administratívnym opatrením, pričom berie zreteľ na rozvrh práce. Aj napriek jasnej zákonnej úprave vec bola bez akéhokoľvek rozhodnutia nadriadeného súdu o vylúčení sudcu odňatá zákonnému sudcovi a pridelená inému.

Podľa spravovacieho poriadku predseda súdu môže presunúť agendu do iného oddelenia v prípade dlhodobej neprítomnosti sudcu, výrazných rozdielov v pracovnom vyťažení alebo môže poveriť rozhodovaním iného sudcu, a to v prípade náhlejšej prekážky brániacej sudcovi vykonať jednotlivé úkony v konaní. Ani jedna z daných situácií nenastala.

Podľa odporúčania Rady Európy č. R 94/12 rozdeľovanie sporových vecí nemôže byť ovplyvnené želaniami niektorej strany alebo inej osoby nejako zainteresovanej na rozhodnutí veci a sudcovi nemôže byť vec odňatá bez presného dôvodu alebo takýto dôvod spolu so spôsobom odňatia veci musí byť uvedený v zákone a každé rozhodnutie o odňatí veci sudcovi musí byť vydané inštitúciou, ktorá je rovnako nezávislá ako sudcovia. Na základe uvedených skutočností a zákonných ustanovení došlo k porušeniu jej ústavného práva ustanoveného v čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Na obsah podnetu podal písomné vyjadrenie predseda Okresného súdu v Čadci JUDr. Jozef Varmus pod sp. zn. Spr 832/99 z 22. apríla 1999. Vo vyjadrení uvádza:

„Dňa 1. apríla 1998 došiel Okresnému súdu v Čadci návrh navrhovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti odporkyňi [REDAKOVANÉ], o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva. Vec sa prejednáva u nášho súdu pod číslom 7 C 279/98 a v súlade s rozvrhom práce vec bola pridelená na vybavenie sudcovi Mgr. Kajetánovi Kičurovi.

Rozhodnutím predsedu Krajského súdu v Žiline účinnosťou od 1. 6. 1998 sudca Okresného súdu v Čadci Mgr. Kajetán Kičura bol pridelený na stáž na Krajský súd v Žiline. Sudca vykonáva stáž na krajskom súde až doposiaľ. Keďže sudca Mgr. Kajetán Kičura je dlhodobo neprítomný v dôsledku stáže na odvolacom súde, dňa 21. 5. 1998 prikázal som vec na ďalšie konanie podľa §-u 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku pre okresné a krajské sudy sudcovi Okresného súdu v Čadci JUDr. Štefanovi Mart'ákovi.

Dňa 27. 7. 1998 vzniesli navrhovatelia námietku predpojatosti voči sudcovi JUDr. Štefanovi Mart'ákovi. Sudca JUDr. Štefan Mart'ák mi predložil spis spolu s vyjadrením k námietke predpojatosti, kde sa vyjadril, že sa necíti predpojatý vo veci, ale vzhľadom na to, že vec mu bola pridelená po odchode sudcu Mgr. Kajetána Kičuru

na stáž na Krajský súd v Žiline, nemá výhrady voči tomu, aby vec prejednával iný sudca.

Sudca Mgr. Kajetán Kičura bol pridelený na stáž na Krajský súd v Žiline rozhodnutím predsedu krajského súdu v čase od 1. 6. 1998 do 30. 11. 1998. Po návrate zo stáže mu mali byť spisy vrátené na ďalšie konanie. Vzhľadom na to, že bola vznesená námietka predpojatosti sudcu JUDr. Štefana Martáka, o ktorej by musel podľa §-u 16 ods. 1 O.s.p. rozhodnúť odvolací súd, v dôsledku čoho by došlo k oddialeniu vybavenia veci a vzhľadom na predpokladaný návrat sudcu Mgr. Kajetána Kičuru zo stáže z odvolacieho súdu, rozhodol som, že vec prikazujem na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. Amálii Paulerovej.

Predseda Krajského súdu v Žiline pred ukončením stáže sudcu Mgr. Kajetána Kičuru opätovne rozhodol, že sudca Mgr. Kajetán Kičura bude vykonávať ďalej stáž na Krajskom súde v Žiline od 1. 12. 1998 do 28. 2. 1999 a napokon ďalším rozhodnutím predseda krajského súdu rozhodol, že sudca Mgr. Kajetán Kičura bude vykonávať stáž na odvolacom súde ďalej od 1. 3. 1999 do 31. 5. 1999.

Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že dňa 31. 7. 1998 som prikázal vec sudkyňi Okresného súdu v Čadci JUDr. Amálii Paulerovej z dôvodu, že bola vznesená námietka predpojatosti sudcu JUDr. Štefana Martáka, ktorý nemal výhrady voči tomu, aby vec bola pridelená inému sudcovi do doby, kým sa sudca Mgr. Kajetán Kičura nevráti zo stáže z odvolacieho súdu - Krajského súdu v Žiline.“

K veci sa vyjadril aj predseda senátu JUDr. Štefan Marták. Vo vyjadrení z 28. júla 1998 uviedol:

„Pokiaľ ide o vec 7 C 279/98, tak táto mi bola pridelená predsedom Okresného súdu v Čadci v zmysle ustanovenia § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku. K otázke, či by rozhodnutie mohla ovplyvniť skutočnosť, že [REDAKOVANÉ] - navrhovateľka je prísediacom po dobu 20 rokov, sa nevyjadrujem. Nie sú mi známi právnici z rodiny

odporcov a preto sa neviem vyjadriť k tomu, či som alebo nie som priateľ týchto právnikov. Vzhľadom na túto skutočnosť, že mi vec bola pridelená v zmysle § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku po odchode sudcu Mgr. Kajetána Kičuru na stáž na Krajský súd v Žiline, nemám výhrady voči tomu, aby vec prejednával iný sudca, zdôrazňujem však, že vo veci sa zaujatý necítim.“

Predseda okresného súdu písomne 31. júla 1998 prideliť vec sp. zn. 7 C 279/98 listom tohto znenia:

„Okresný súd v Čadci, č. k. 7 C 279/98-31, JUDr. Amália Paulerová, predsedníčka senátu Okresného súdu v Čadci. Podľa §-u 2 ods. 2 Spr. por. pre okresné a krajské súdy prideliť Vám túto vec na ďalšie konanie. V Čadci dňa 31. 7. 1998, predseda okresného súdu.“ Podpis nečitateľný.

Na základe takto zisteného skutkového stavu Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovuje právny názor, že podnet navrhovateľky je právne opodstatnený a že odňatie veci zákonnému sudcovi nemá oporu ani v zákone, ani v ústave.

Podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“. Zákonným sudcom je sudca, ktorý spĺňa zákonom určené predpoklady pre funkciu sudcu (§ 34 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov). Na určenie totožnosti zákonného sudcu právne významná je podmienka § 11 zákona č. 335/1991 Zb., podľa ktorej za zákonného sudcu treba pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce. Výnimku tvorí len prípad, ktorý je upravený v § 2 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 66/1992 Zb. o spravovacom poriadku pre okresné a krajské súdy v znení zákona č. 18/1993 Z. z. a 163/1995 Z. z. Citované ustanovenie pod nadpisom „rozvrh práce“ uvádza: „Rozdelenie práce na súdoch sa určuje na kalendárny rok rozvrhom práce, v rozvrhu práce sa určí aj zastupovanie sudcov.

V prípade dlhodobej neprítomnosti sudcu alebo výrazných rozdielov v pracovnom vyťažení, určí predseda súdu rozvrh presunu agendy do iného oddelenia. Opatrenie podľa § 2 ods. 2 cit. vyhlášky vykonáva predseda súdu v súlade s určeným zastupovaním v rozvrhu práce, pokiaľ zabezpečenie riadneho chodu súdu nevyžaduje iný prístup. Rovnako sa postupuje aj v prípade vylúčenia sudcu.“

O tom, či je sudca vylúčený z rozhodovania konkrétnej veci rozhoduje podľa § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku nadriadený súd v senáte. Ak bolo rozhodnuté, že sudca je vylúčený, predseda súdu určí namiesto neho iného sudcu, alebo prikáže vec inému senátu. V dôsledku kladného rozhodnutia o vylúčení sudcu predseda súdu, na ktorom pôsobí sudca, u ktorého bola vyslovená predpojatosť, administratívnym opatrením určí iného sudcu. Prikázanie veci vedenej na Okresnom súde v Čadci sp. zn. 7 C 279/98 nebolo vykonané v súlade s citovanými ustanoveniami zákona, ani vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Predseda súdu nemôže na základe vlastnej úvahy, vychádzajúc v ústrety niektorému účastníkovi konania, odňať vec zákonnému sudcovi v rozpore so zákonom a prideliť ju inému, bez uvedenia presného dôvodu (ten v príkaze chýba), nerešpektujúc najmä ustanovenie § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Ak bola vznesená námietka predpojatosti zákonného sudcu, mal to riešiť nadriadený súd. To sa však nestalo. Každé rozhodnutie o odňatí veci sudcovi musí byť vydané spôsobom ustanoveným zákonom.

Postup, ktorý vo veci predseda súdu uplatnil, keď sám bez rozhodnutia nadriadeného súdu o zaujatosti sudcu rozhodol, vec mu odňal a prikázal inému sudcovi konať, odporuje ustanoveniu § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, a preto aj čl. 48 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností došlo k porušeniu ústavného práva navrhovateľky zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať

jeho zákonnému sudcovi, a preto ústavný súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 1999

JUDr. Ján D r g o n e c
predseda senátu